

Abstrakt

VÝCHODISKA: Nadužívání psychoaktivních léků vykazuje v České republice až 900 tis. lidí, benzodiazepiny (dále jen BZD) s obsahem alprazolamu nadužívá až 270 tis. lidí. Jedná se o dlouhodobě skrytý a neřešený problém, který se týká i lidí užívajících drogy rizikově.

CÍLE: Cílem této práce je popsat výskyt užívání benzodiazepinů mezi lidmi užívajícími drogy rizikově z řad klientů terénního programu a kontaktního centra SEMIRAMIS z.ú. K jeho naplnění byly formulovány výzkumné otázky, které se zaměřovaly na oblasti míry užívání, zdrojů BZD, vzorců jejich užívání, výskytu rizikového užívání BZD a znalosti rizik s nimi spojených.

METODY: Pro sběr a zpracování dat byl použit kvantitativní výzkum s využitím standardizovaného dotazníku. Výběrový soubor tvořilo 79 respondentů z řad klientů výše zmíněných programů vybraných metodou samovýběru a výběru úsudkem. Získaná data byla zpracována s využitím kódování, kvalitativní data z otevřených otázek byla podrobena základní kvalitativní analýze. Setříděná data byla následně analyzována a vzájemně porovnávána pomocí popisně-statistických metod.

HLAVNÍ VÝSLEDKY: Celoživotní prevalence užití benzodiazepinů činila 67 %, v posledním roce užívalo BZD 37 % respondentů. Denně či alespoň jednou týdně je užívá 31 % dotazovaných. Nejčastěji užívaný byl Rivotril. 44 % respondentů získávalo BZD od lékaře/ů, z nich zároveň 85 % je získává i z jiných zdrojů, nejčastěji od známých či z černého trhu. Většina respondentů užíla BZD pouze perorálně (66 %), 21 % mělo zkušenost i s jejich intravenózní aplikací. 81 % dotazovaných mělo zkušenost se současným užitím BZD s jinou návykovou látkou, z nich 56 % takto užívá pravidelně. Nejčastěji kombinovali BZD s pervitinem či s alkoholem. 61 % dotazovaných uvedlo negativní zážitky spojené s užitím BZD, příznaky odvykacího stavu po odnětí BZD zaznamenalo 22 %. Žádná rizika spojená s užíváním BZD neznalo nebo neuvedlo 30 % dotazovaných, 51 % uvedlo 1 riziko, 19 % znalo 2 a více. Pouze třetinu dotazovaných někdo informoval o rizicích spojených s užíváním BZD.

ZÁVĚR: Hlavním zjištěním práce byla především vysoká prevalence užívání BZD a nízká míra informovanosti o rizicích mezi respondenty. Z tohoto důvodu autor doporučuje ve vyšší míře mapovat užívání BZD mezi klienty z řad lidí rizikově užívajících drogy a důsledněji je o rizicích spojených s BZD informovat.

Klíčová slova:

benzodiazepiny; problémové užívání drog; nízkoprahové služby; kvantitativní výzkum; zneužívání psychoaktivních léků